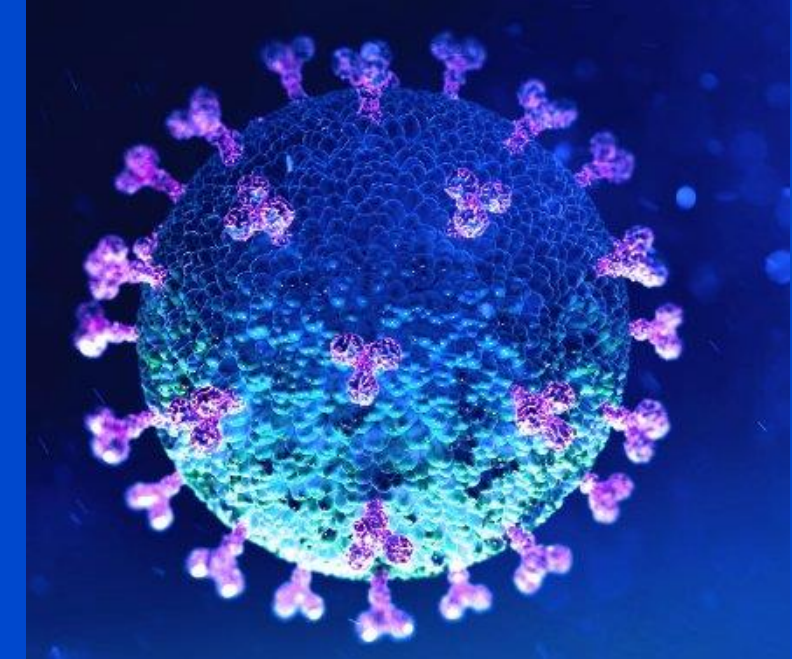

ביטחון תזונתי בעידן הקורונה

בטחון תזונתי לאומי מוגדר כמצב בו קיים מזון בריא ומזין באופן זמין לכלל אזרחי המדינה. בכדי להבטיח בטחון תזונתי, לאור החשש להתערערת היציבות של קשרי סחר ואספקת מזון גלובלית בעת התפרצות נגיף קורונה ובמצבים נוספים, יש לקבוע את המזונות הבסיסיים, הבריאים והחיוניים, לשמירה על בטחון תזונתי לאומי ובריאות האוכלוסייה ולדאוג לאספקתם ולבחירה בהם באופן קבוע ובמצבי חירום.

חוסן לאומי תלוי בתחושה של העדר מחסור במזון. מדינת ישראל כ"מדינת אי" במובן של יכולת מצומצמת להישען על שכנות, מחויבת לדאגה לכמות מזון מספקת לתקופות ארוכות כמתבקש ממצבי משבר מתמשכים כמו גם להנגשת המזון לאזרחים.

3 עקרונות יסוד:

הצלת חיים (שמירה על הבריאות) מרקם חברתי ורציפות תפקודית

מקוהורט המשך ב 2016 40%
נמצאו עדיין בחוסר ביטחון
תזונתי-בימים אלו מתקיים קוהורט
המשך נוסף 2020

Healthy diets should be a top national priority

The coronavirus has illuminated weaknesses in public health. If we're serious about improving it, we need to improve public nutrition.

By The Editorial Board Updated July 19, 2020, 4:00 a.m.

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

Perspective

Covid-19 and Disparities in Nutrition and Obesity

Matthew J. Belanger, M.D., Michael A. Hill, Ph.D., Angeliki M. Angelidi, M.D., Ph.D., Maria Dalamaga, M.D., Ph.D., James R. Sowers, M.D., and Christos S. Mantzoros, M.D., Ph.D.

Black, Latinx, and Native Americans are experiencing disproportionate burdens of infections, hospitalizations, and deaths from SARS-CoV-2 (Covid-19).¹ Similar disparities are ob-

disparities in nutrition based on race or ethnicity, education, and income level.³

These disparities in nutrition are driven by the socioeconomic, educational, and environmental

An Overview

JULY 2020

Check for updates

editorial

Food in a time of COVID-19

Disease is often said to be a great leveller, striking the rich and poor alike. However, the COVID-19 pandemic has thrown into stark contrast the inequalities inherent in our food systems.

Received: 8 May 2020 | Accepted: 8 May 2020
DOI: 10.1111/mcn.13036

EDITORIAL

Maternal & Child Nutrition WILEY

COVID-19 and maternal and child food and nutrition insecurity: a complex syndemic

Globally, the COVID-19 pandemic has already led to major increases in unemployment and is expected to lead to unprecedented increases in poverty and food and nutrition insecurity, as well as poor health outcomes.

Families where young children, youth, pregnant and lactating women live need to be protected against the ongoing protracted pandemic and the aftershocks that are very likely to follow for years to come.

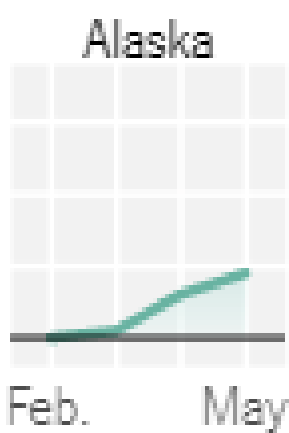
The future wellbeing of the vast majority of the world now depends on reconfiguring the current ineffective food, nutrition, health, and social protection systems to ensure food and nutrition security for all.

Because food, nutrition, health, and socio-economic outcomes are intimately inter-linked, it is essential that we find out how to effectively address the need to reconfigure and to **provide better intersectoral coordination among global and local food, health care, and social protection systems taking equity and sustainability principles into account.**

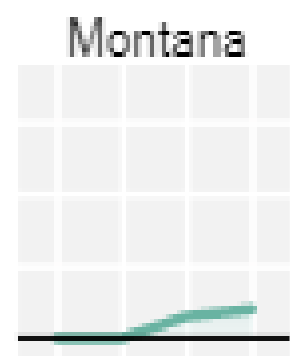
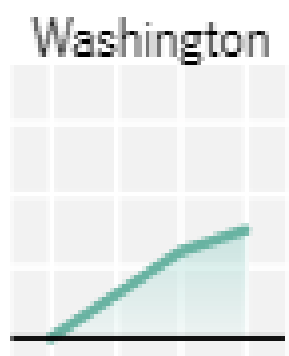
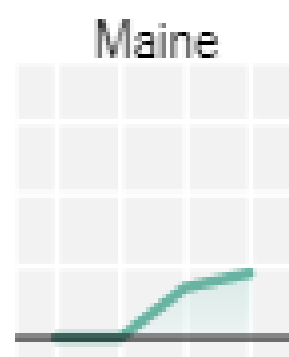
Implementation science research informed by complex adaptive systems frameworks will be needed to fill in the major knowledge gaps.

Not doing so will not only put the development of individuals at further risk, but also negatively impact on the development potential of entire nations and ultimately our planet.

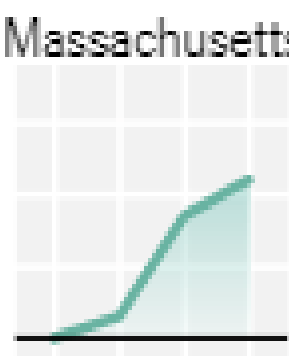
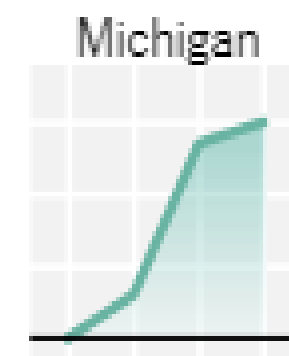
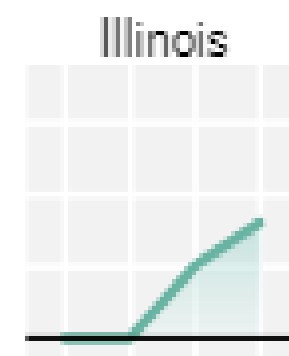
Percent change in food stamp recipients

+30%
+20%
+10%

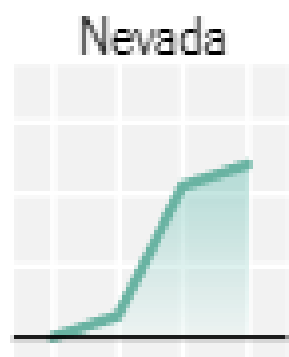
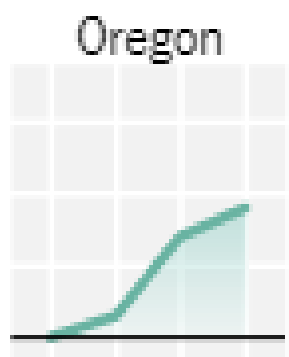

N. Dakota

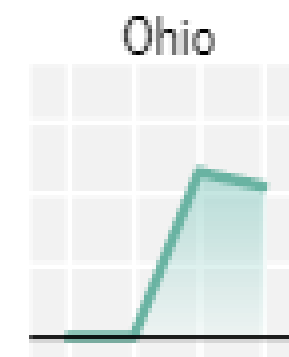
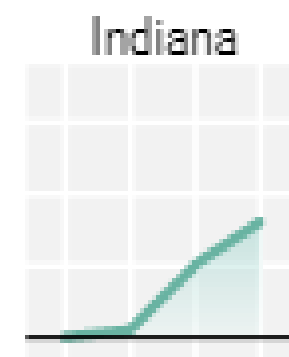
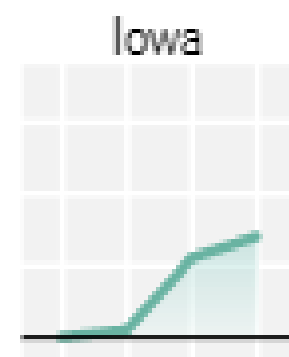

Vermont

New Hampshire

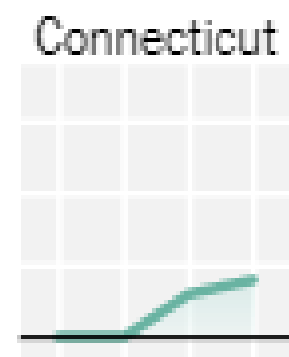

Wyoming

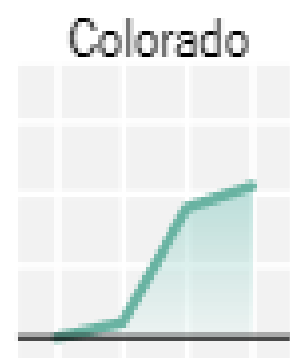
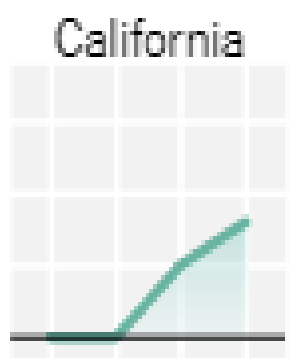

Pennsylvania

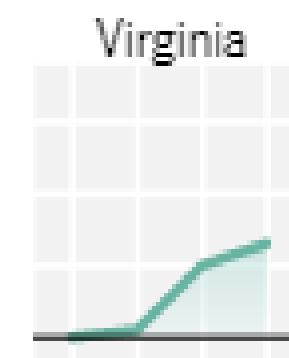
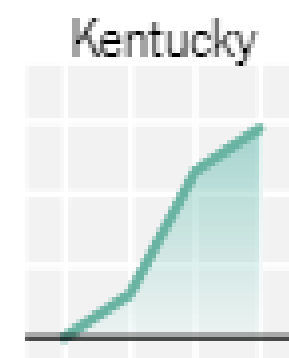
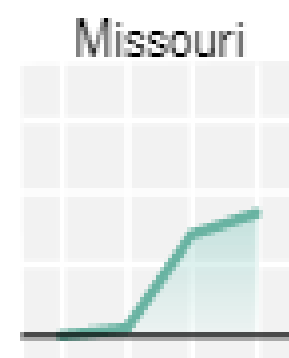
New Jersey

Rhode Island

Nebraska

Maryland

Delaware

Arizona

New Mexico

Kansas

Arkansas

Tennessee

N. Carolina

S. Carolina

FOR MORE INFORMATION ON SCHOOL MEALS, CHECK YOUR CHILD'S SCHOOL OR SCHOOL DISTRICT WEBSITE.

An Overview

JULY 2020

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

About FAO | In Action | Countries | Themes | Media |

العربية 中文

Global Forum on Food Security and Nutrition • FSN Forum

נדרשות פעילויות לוגיסטיות יעילות התמודדות עם שרשרות הערך של המזון בעקבות מגפת הקורונה מגיפת COVID-19 התפתחה לאתגר הבריאותי, החברתי והפיננסי העולמי הגדול ביותר של המאה ה-21. זה משפיע לא רק על חייהם, פרנסתם והתזונה של האנשים, אלא גם על סחר במזון, רשתות אספקת המזון והשווקים.
כל זה בעת שמתקיים כבר משבר מזון עולמי וסכנה לקיימות

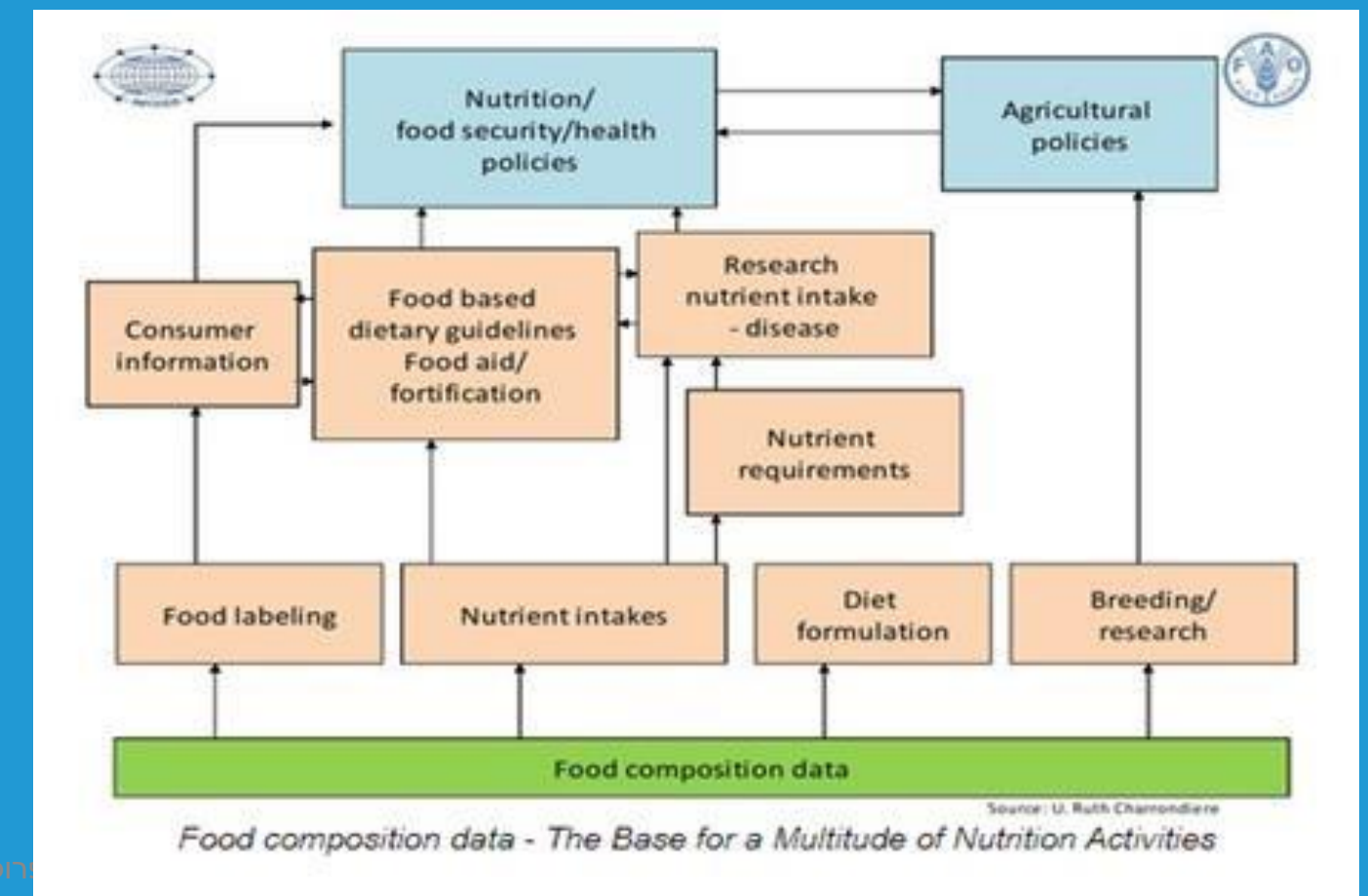
שלושה צעדים נדרשים לביטחון תזונתי בתקופה קשה זו:

- 1. הצלת חיים ופרנסה תוך התמקדות באוכלוסיות הרגישות ביותר: שמירה על מזון לצרכים הומניטריים קריטיים ועל הסיוע התזונתי**
- 2. חיזוק מערכות ההגנה הסוציאלית לתזונה: כגון מתן מזומנים, שוברים לרכישת מזון או חלוקת מזון במטרה להנגיש תזונה מגוונת, מאוזנת ובריאה**
- 3. השקעה מואצת בפיתוח עתיד בר קיימא: בכדי להשפיע מידית על קיום ושיפור אפשרויות הפרנסה, תוך בניית מערכות מזון ברות קיימא וידידותיות לאדם ולסביבה**

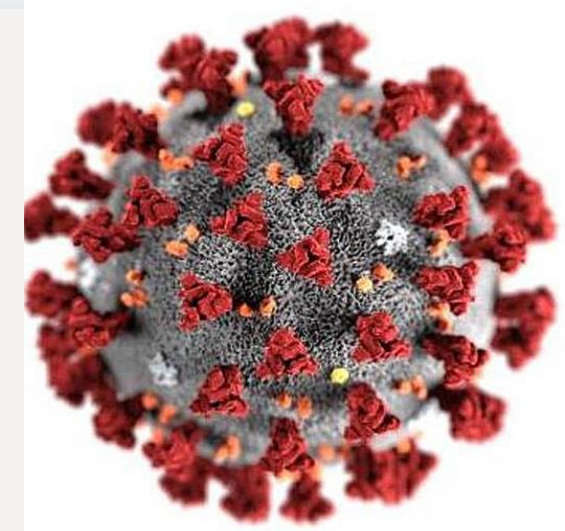
המלצות ישראליות

יש להגדיר את הביטחון התזונתי במספר אסטרטגיות לכלל הציבור:

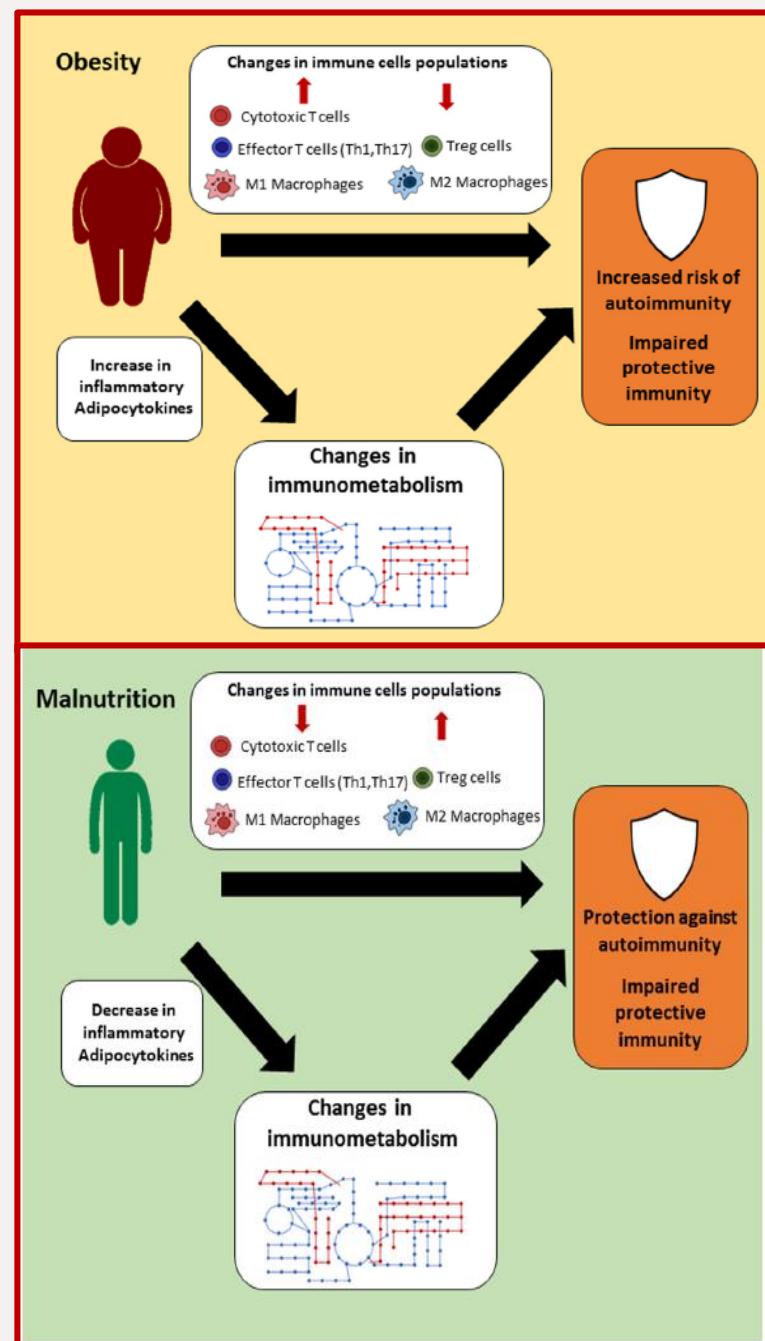
- **הבטחת אספקת מזון לכלל האוכלוסייה** (הגדרת מזונות החיוניים לבריאות לטווח הקצר והארוך) באמצעות שרשרת אספקה המבטיחה ומעודדת בחירת מזון בריאה ובטוחה ועל פי הגדרת סוגי מזונות ודרכי השגתם
- **חולים וצרכני מזון ייעודי:** הבטחת אספקת מזון יעוד (רפואי) לאוכלוסיית החולים והמטופלים הזקוקים להזנה מיוחדת באשפוז ובקהילה.
- **אוכלוסייה בסיכון לאי בטחון תזונתי:** הבטחת אספקת מזון בריא לאוכלוסיות בסיכון תזונתי בעת משבר לאומי ובינלאומי- למשל קשישים, אנשים החיים בעוני, מתמודדים בבריאות הנפש, האוכלוסייה הבדואית, פליטים, מובטלים ועוד.
- **קידום סל מזון בריא מוזל:** בין אם באמצעות תחרות או באמצעות פיקוח מחירים.
- **מחקר והערכה:** את כל המהלכים יש ללוות במחקר והערכה.

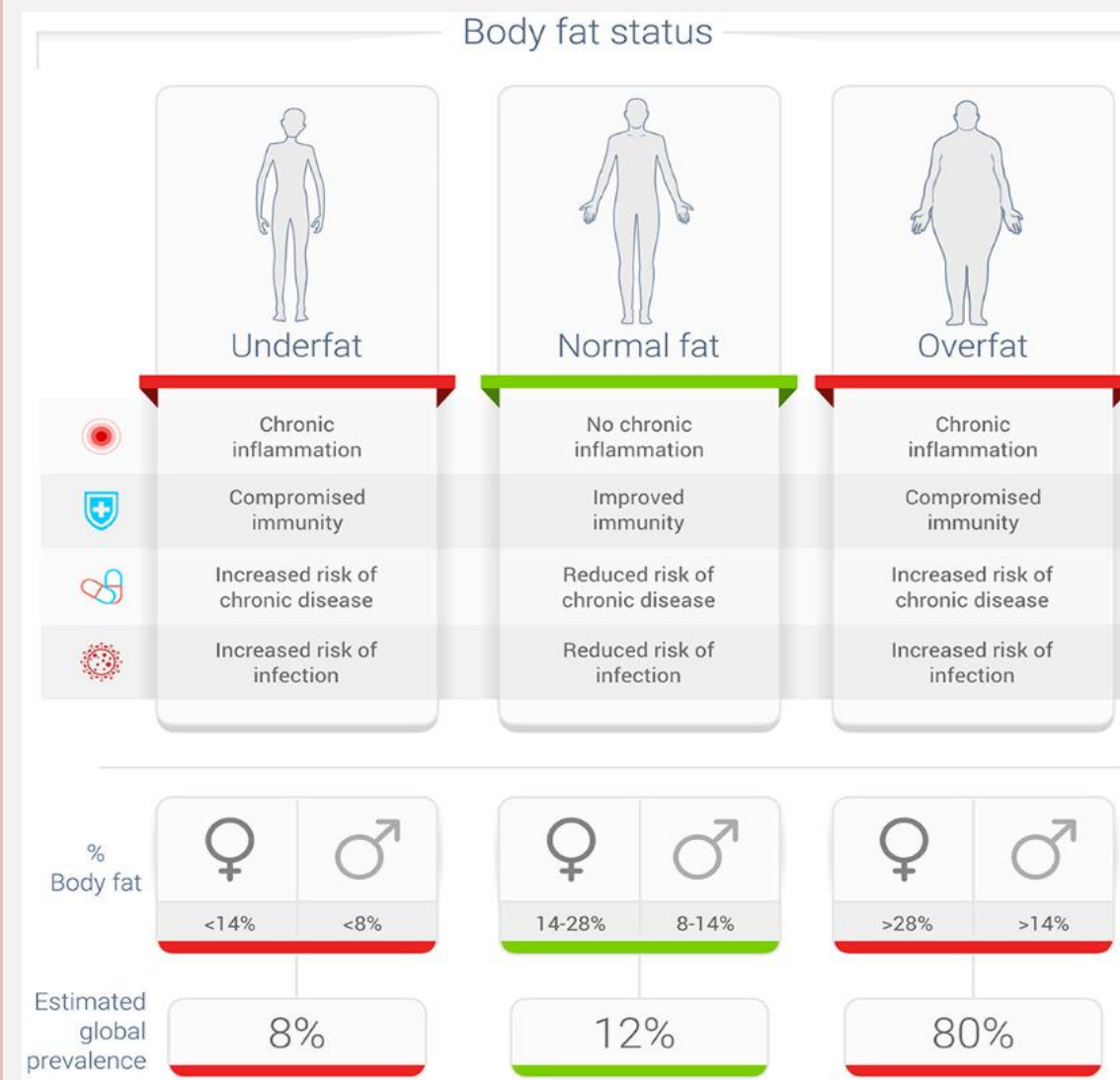
ARE WE READY FOR THE CURRENT CHALLENGE?

המערכת החיסונית

השמנה כגורם סיכון משמעותי

הרכב התזונה

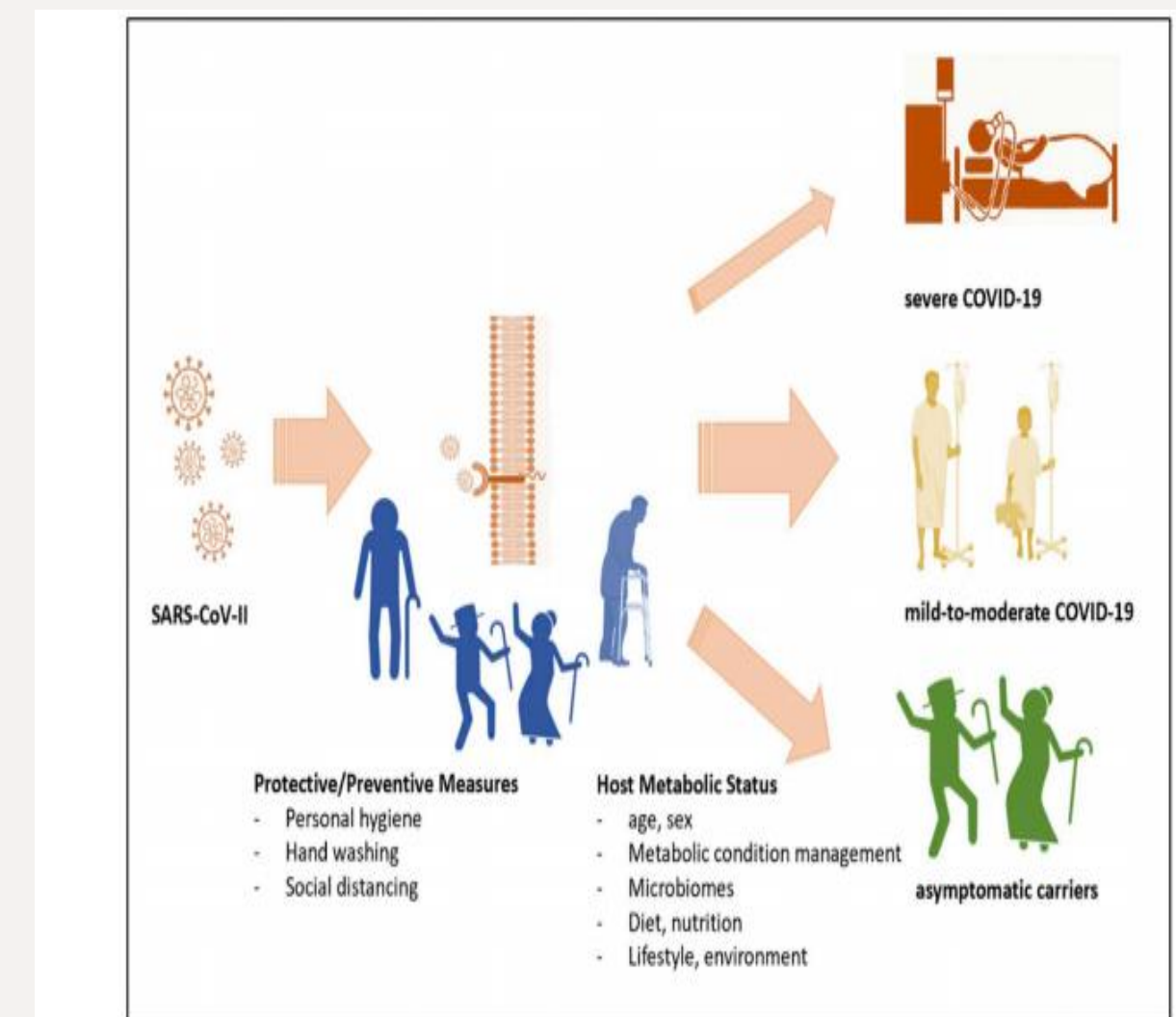

Fig. 1. The schematic representation of individual risk management strategies to reduce the risk of SARS-CoV-II infection and moderate the severity of COVID-19.

Front Public Health. 2020;8:135

במצב של תת תזונה - יש דיכוי של מערכת החיסון עליה בסיכון לזיהומים והגנה מפני מחלות אוטואימוניות
 במצב של השמנה- יש דלקת תמידית, עליה בסיכון למחלות כרוניות ועליה בסיכון למחלות אוטואימוניות וסיבוכים ממחלות זיהומיות

נייר עמדה למל"ל – ביטחון תזונתי וחוסן לאומי בצל פנדמיית הקורונה 17.05.2020

ביטחון תזונתי וחוסן לאומי בצל פנדמיית COVID-19 – נייר עמדה למל"ל

17.05.2020

בטוח המידי

אבטחת מזון סדירה ושמירה על מלאי חירום

יצירת מנגנון או גוף מקצועי, שיתכלל את ההשלכות הרוחביות של החרפה באי-ביטחון תזונתי, יתאם, ינחה ויפקח על המענה, יאגם משאבים, ירכז נתונים ומחקר מלווה-מדיניות וניהול משברים, וימנע כפילויות ובזבוז. יש להעניק לגוף זה תקציב וסמכויות רוחביות, על-משרדיות מוגדרות בחוק. חובה על המנגנון לכלול אנשי מקצוע מתחומי בריאות הציבור ותזונה/דיאטיטיקה.

הנגשה פיזית ותמיכות ממשלתיות לחלוקת מזון בריא או שווה ערך לאוכלוסייה נזקקת ו/או המרותקת לביתה מכל סיבה

חיזוק יכולת אספקת מזון מחקלאות מקומית והכוונת הייצור

בטוח הזמן הבינוני

איסוף מידע על אוכלוסיות בסיכון תזונתי, כתובות מגוריהם ומיפוי כתובות בהן מתגוררים קשישים או בעלי מוגבלויות הזקוקים לסיוע בעת חירום על מנת לאפשר אספקת מזון עבורם בעת חירום.

הנגשה כלכלית לאלתר של סל מזון בסיסי בריא לכל

יישום החלטת שר הבריאות והמנכ"ל היוצאים להעשרה תזונתית מחייבת בתקנות יישום מלא של המלצות "וועדת האסדרה" למניעת השמנה וסוכרת בצעדים רגולטוריים וכלכליים

בטוח הארוך

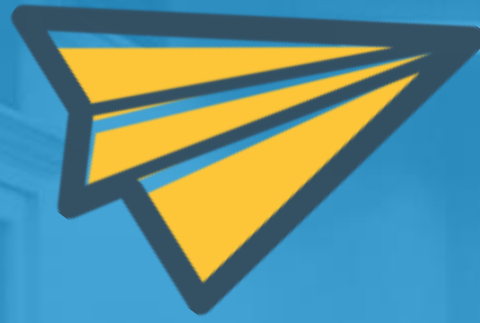
טיפול בביטחון התזונתי בבסיס תקציב המדינה.

קידום תזונה ובריאות ברשויות המקומיות ותכנון המרחב העירוני, מוסדות החינוך ובמקומות עבודה בכס המגזרים

תקצוב וניהול מחקר מלווה-מדיניות ובשגרה וכבסיס לניהול משברים בחירום, וקיום מעקב שוטף לניטור בטחון וסטטוס תזונתי באוכלוסייה

חיזוק תשתיתי של כח האדם המקצועי הקליני והמדעי האמון על כל היבטי מזון ותזונה ושילובם הרוחבי במערכת הציבוריות

בטחון תזונתי לאומי תלוי בעצמאות חקלאית מקומית

הפעולה

הרעיון

הסכמה מדינית רחבה

הגדלת התעסוקה המקומית כולל תיירות חקלאית פתרון לאבטלה

הבטחת מלאי מזון בריא

החלטה על סדרי עדיפויות ביבוא ובגידול מקומי

ביצוע הערכה קבועה של מאגרי מזון בישראל

רכישה מוגברת של מזונות בסיס

עידוד חקלאות מקומית

משרד הכלכלה והתעשייה

משרד האוצר

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הפעלת מערכות חדשנות חקלאיות לקידום טכנולוגיות ושיטות מתאימות לחקלאים, במהלך COVID 19

► Agriculture and food security are critical to reducing the negative impact of COVID-19

- יש לחזק את החקלאות המקומית
- עם התפשטות המגיפה, המשך תפקודן של שרשרות אספקת המזון הוא קריטי במניעת משבר מזון והפחתת ההשפעה השלילית על הכלכלה העולמית.
- יש צורך בתגובות מדיניות מתואמות לתמיכה בחקלאות ופרנסות ותנאי העבודה של מיליוני עובדים חקלאיים בהתאם לתקני העבודה הבינלאומיים הרלוונטיים.

מיזם איטלקי לעידוד מכירה ישירות מהחקלאי לצרכן

ירקות עד הבית

TOWARDS A COMMON FOOD POLICY FOR THE EUROPEAN UNION

THE POLICY REFORM AND REALIGNMENT THAT IS REQUIRED TO BUILD SUSTAINABLE FOOD SYSTEMS IN EUROPE

הגישה האירופאית

5 עקרונות מובילים:

1. זמינות לאדמה, מים, חקלאים צעירים
2. אקוסיסטם לחקלאים ששומר על הקיימות וחוסן אקלימי
3. קידום מזון מספיק ובריא לכל ביטחון ובטיחות מזון
4. בניית שרשרת מזון קצרה הוגנת ונקיה
5. קידום סחר הוגן ומקיים ובריא ותיירות חקלאית

סקירה

דאגה לאוכלוסיות מוחלשות - מוכרות ואחרות

אוכלוסיות חדשות - מושרה אבטלה

מובטלים

אנשים המתפרנסים מתשלום יומי כגון עוזרות בית / מנקים /

מלצרים

עולם האומנות תאטרון מוסיקה ועוד

מהגרי עבודה

אוכלוסיות נוספות

מתמודדי בריאות הנפש

אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים

ילדים ב SES 1-6

אוכלוסיות מוכרות לרווחה

קשישים

מקבלי אבטחת הכנסה

אוטיסטים

תנועת הצופים

למה צעירים?

צעירים - בעת קורונה במרחב הציבורי והאישי

- מגיפת COVID-19 משפיעה על כל חלקי החברה ועל פרנסתו ברחבי העולם.
- ההשפעה המרכזית היא על השכבות המוחלשות של אוכלוסיות בעיקר צעירים עם זאת, כאשר הם עוסקים באופן יזום בפעילות העצמה הם יכולים להתמודד טוב יותר.
- באזורים עניים מערכת החינוך, החינוך המקצועי וההכשרה עשויה להיות כבר מוחלשים.
- סגירת מערכת החינוך ומתקני למידה, עשויים להשאיר אחריהם מיליוני בני נוער המתקשים בטכנולוגיות ללמידה מרחוק. כל זה עשוי לגרום לעיכוב בהתמודדות עם העולם הבוגר ועולם העבודה.
- בערך אחד מכל חמישה מבני הנוער בעולם אינם לומדים או עובדים

מהלך הדאגה לביטחון התזונתי הלאומי בישראל

מה נעשה

בתי חולים ומוסדות בריאות

- דאגה למלאי מזון רפואי/ יעודי ופרנטרלי וציוד נלווה למלאי ברזל
- דאגה לרצף הטיפול התזונתי
- קידום כתיבת הנחיות קליניות לטיפול בחולי קורונה

מלונות חולים / מבודדים

בניית תפריטים של מזון בריא
חיבור עם קופות החולים

ציבור רחב - חלוקת מזון והנגשת מזון בריא

משרד הרווחה
משרד החינוך
משרד האוצר
משרד המשפטים
ביטוח לאומי
משרד הבריאות
משרד הכלכלה

צווארי בקבוק

אגף המודיעין צה"ל
משרד הכלכלה
משרד החקלאות
משרד הבריאות - אגף התזונה

נספח מספר 2 – תכנית מומלי לארתי מלונת קורונה

מספר	תיאור	מספר	תיאור
1	מספר	1	תיאור
2	מספר	2	תיאור
3	מספר	3	תיאור
4	מספר	4	תיאור
5	מספר	5	תיאור

משרד הבריאות
 26 אפריל 2020
 214544020

הר"ר, מנהל מנהל המרכז הלאומי למידע בריאותי
 מפקד מנהל המרכז הלאומי למידע בריאותי
 קצין מנהל המרכז הלאומי למידע בריאותי

הר"ר, מנהל מנהל המרכז הלאומי למידע בריאותי
 מפקד מנהל המרכז הלאומי למידע בריאותי
 קצין מנהל המרכז הלאומי למידע בריאותי

טיפול בחולי קורונה מחלימים

טיפול בחולי קורונה קשים

טיפול תזונתי בחולי קורונה קלים

משרד הבריאות
 מומלי למידע בריאותי

מערך הטיפול התזונתי במטופלים הנתמכים בהנשמה מלאכותית ממושכת

מסמך עמדה משותף מטעם:
 משרד הבריאות

עמותת עתיד – עמותת הדיאטנים והתזונאים בישראל

עמותת הדיאטנים והתזונאים בישראל

הזנת החולה האקוטי המונשם בזמן אפידמיית COVID-19

הנחיות עבודה לדיאטנים ולדיאטניות
 אפריל 2020

אתגרים בטיפול התזונתי בחולה המאושפז על רקע COVID-19

הנחיות עבודה לדיאטנים ולדיאטניות
 אפריל 2020

איך עושים את זה?

שוטפים ירקות ופירות
שהיו זמינים לאכילה
**ואת המוצרים הלא
מומלצים - מרחיקים**

יש שפע של מזון.
דואגים למאגר מזון בריא
לפי ההמלצות

קובעים סדר יום
לאכילה ומסכימים עליו
עם שאר בני המשפחה
בסובלנות, ובסמכותיות

**דוגמאות לדברים שאפשר לעשות
במקום אכילה רגשית:**

לחץ ❌

טלפון לדמות
אהובה

כעס ❌

ריקוד ומוזיקה
טובה

עצבות ❌

מקלחת

שעמום ❌

קריאת ספר

קריאה לתזונה בריאה

אנו קוראים לכל אחד ואחת, בכל בית
בישראל, **לאכול בריא** דווקא בתקופה זו.

**תזונה בריאה מחזקת את הגוף, עוזרת
להתמודדות עם מחלות ומונעת אותן.**

התקופה קשה, וסדר היום השתנה מאוד,
למרות הקושי, חשוב ואפשר לאכול בריא:

לשלב לאורך השבוע
ביצים, דגים ו/או עוף
גולמיים בבישול ביתי

לגוון בארוחות לאורך
היום עם שמן זית,
אגוזים, קטניות, טחינה
ומוצרי חלב או תחליפיו

לבחור במזונות
טריים מהצומח כמו
ירקות, פירות ודגנים
מלאים בשלל צבעים
צורות וטעמים

לשתות מים לרוויה

להימנע מצריכת
אלכוהול, חטיפים,
ממתקים ומשקאות
מתוקים

לתבל במידה. כדאי
לגוון עם צמחי תבלין

סל מזון בריא מוזל תחרותי

סל מזון בריא תחרותי השוואתי בין המרכולים כאסטרטגיה לעידוד תזונה בריאה והפחתת יוקר המחיה בקטגוריות המזון הבריא

- יישום המלצת ועדת האסדרה על נקיטת צעדים לטובת שינוי סביבת המזון כך שרכישת מזון בריא תהיה נגישה לצרכנים.
- בשל ההחלטה על סימון אינפורמטיבי ושיפוטי בחזית האריזה החל מינואר 2020 עלה החשש מעליית מחירי המזונות הבריאים והגדלת הפערים החברתיים-כלכליים והבריאותיים. מטרת עבודה זו הנה ביצוע מעקב אחר מחירי המוצרים הבריאים והפעלת כלי השוואת מחירים שנמצא יעיל בהפחתת רמת המחירים.
- חוסן תזונתי ובריאותי מסייע להתמודדות עם נגיף הקורונה ועל כן יש לעודד צריכה של מזון בריא בקרב האוכלוסייה, כאשר סל תחרותי המפורסם לציבור עשוי להגביר מודעות, להוות המלצה לתזונה בריאה ולתת מענה לצורך זה.

מחכה לאישור מנכ"ל משרד הכלכלה

[1] <https://www.health.gov.il/Services/Committee/HealthyDietCommittee/Pages/default.aspx>

[3] https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Mazon12A_2017.pdf

מזון בריא זמין לכל כיס

הוזלת מחירי מזון בריא

מניעת סגירת שווקים

קידום שווקי איכרים

חלוקת מזון בהתאם להנחיות אגף התזונה במשרד הבריאות – שמירה על "הזכות למזון בריא"

12 יולי 2020
סימוכין: 293864720

הנדון: אחריות העמותות המחלקות מזון, לאספקת מזון בריא בסלי חלוקה לנזקקים

שלום רב,

עבודתכם החשובה והחיונית לחלוקת מזון, ותרומה לשיפור הביטחון התזונתי ולמניעת רעב בקרב אוכלוסייה נזקקת ראויה לכל הערכה.

כידוע, למזון השפעה מיידית וארוכת טווח על הבריאות. לתזונה לא בריאה השפעה ישירה על תחלואה כרונית. צריכת מזונות לפי ההנחיות התזונתיות הלאומיות תורמת למניעת מחלות לב, סוכרת, השמנה, סוגי סרטן שונים ועוד. ידוע כי קיים קשר בין מצב סוציו-אקונומי לבין תחלואה כרונית. שכיחות ההשמנה והסוכרת גבוהים בצורה משמעותית דווקא בקרב אוכלוסיות מעוטות יכולת. כך לדוגמה שכיחות הסוכרת באוכלוסייה בשכבה סוציאקונומית נמוכה עומדת על 25% ואילו בקרב כלל האוכלוסייה שכיחות הסוכרת נאמדת בכ- 10%.

על כן, קיימת חשיבות גבוהה ביותר להקפדה על הרכב סלי המזון המחולקים לנזקקים. דווקא הם זקוקים למזונות בריאים בכדי להימנע מהגדלת הפערים בתחלואה ובתמותה. אוכלוסיות אלו מאופיינות לעיתים בהורות יחידנית או במשפחות מרובות ילדים ועלינו לשלב ידדים ולעזור להם לממש את זכותם של ילדיהם לגדול בריא.

עקרונות התזונה הבריאה כוללים:

- אכילת מגוון ירקות ופירות העונה ודגנים מלאים כבסיס לארוחות במשך היום.
- שילוב והשלמת הארוחות בקטניות, שמן זית, אגוזים וזרעים למיניהם (כגון טחינה), ו/או חלב ומוצריו (או תחליפיו).
- מזון לא מעובד מן החי כגון: עוף, דגים וביצים במהלך השבוע.

כל אלו חשוב שיסופקו בצורתם הבריאה והטריה ולא כמזון מהיר ומוכן לאכילה. בישול ביתי ממזון גולמי הנו בעל ערך בריאות, כלכלי (זול יותר) וחברתי. בנוסף, אין לחלק שתיה מתוקה. שתית מים בלבד היא השתייה המומלצת. **אכילת מוצרי מזון אולטרה-מעובדים ו/או המסומנים בסמלי המזון האדומים, פוגעת בבריאות ובאה כתחליף לאכילה הבריאה.** מצורפים נספחים:

נספח מספר 1 כולל סל מזון בסיסי אותו אנו ממליצים להתאים לתנאי השינוע, הטמפ' והזמן. רצוי לבחור מכל קטגוריה לפחות מוצר אחד שירכיב את סל המזון.

נספח מספר 2 פרטי קשר עם תזונאיות בריאות הציבור בלשכות הבריאות בהתאם לאזור גאוגרפי, איתן תוכלו להיות בקשר לכל שאלה בתחום חשוב זה. מומלץ לפנות אל תזונאיות בריאות הציבור ולהיוועץ בהן בהרכב בניית סל לנזקקים.

אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה ולקיחת האחריות לחלוקת מזון הוגנת לאלו שזקוקים לכך ביותר

בברכה, פרופ' רונית אנדוולט, מנהלת אגף התזונה, שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות

בשיתוף סיגל ישראל, מנהלת תחום תזונה, משרד הרווחה

נספח מספר 1- המלצות לרכישת סל מזון בסיסי

מוצר מזון	פירוט
ירקות ופירות	מומלץ לחלק תוצרת טרייה. ירקות ופירות מגוונים שיחזיקו מעמד לאורך זמן (מלפפון עגבנייה, גזר, פלפל, כרוב/כרובית שומר, תפוחי עץ, תפוזים). כשלא ניתן לתת תוצרת טריה, מומלץ לחלק ירקות ופירות קפואים או בשימורים, ללא תוספת סוכר
דגנים מלאים	רסק עגבניות/שימורי עגבניות/עגבניות מרוסקות רסק תפוחים פירות יבשים - תמר, שזיף ועוד * רסק או פרי ללא תוספות דגנים ודומיהם כמו: חיטה, בורגול, קוסקוס, קוואקר, פסטה, כוסמת, פריקי, אורז, תירס קפוא/שימורים, קינואה, קמח (רצוי דגן מלא) לחם רצוי מדגן מלא/לחמניות/פיתות קרקרים מחיטה מלאה/פריכות אורז
קטניות	קטניות גולמיות/שימורים/קפוא: עדשים, שעועית, אפונה, חמוס, פול, לוביה, תרמוס.
עוף/הודו	בשר עוף/הודו טרי או קפוא
ביצים	טריות או נוזל ביצים מפוסטר
דגים	טריים ושימורים כגון: טונה, סרדינים
מוצרי חלב ותחליפיו	תוצרת טרייה - חלב/ יוגורט ללא תוספות/לבן/גבינה לבנה/ קוטג' במידה ולא ניתן טרי- חלב עמיד טופו/ מעדן סויה ללא תוספת סוכר/ ממרח קטניות-כמו חמוס
שמנים מומלצים	שמן זית/ קנולה
טחינה	טחינה גולמית (רצוי משומשום מלא)
אגוזים וזרעים	בוטנים/שקדים/ אגוזי מלך/אגוזי פקאן/ אגוזי קשיו – לא מומלחים
חמאת בוטנים	*טבעי- ללא תוספות
תבלינים	תיבול טרי שישמר עד שבוע: פטרוזיליה, שמיר, כוסברה ועוד.. תבלינים שישמרו לאורך זמן: שום, מיץ לימון, תבלינים מיובשים ללא תוספות
סוכר/דבש/סילאן/ריבה	*פריט אחד בלבד
תה/קפה שחור/נמס	

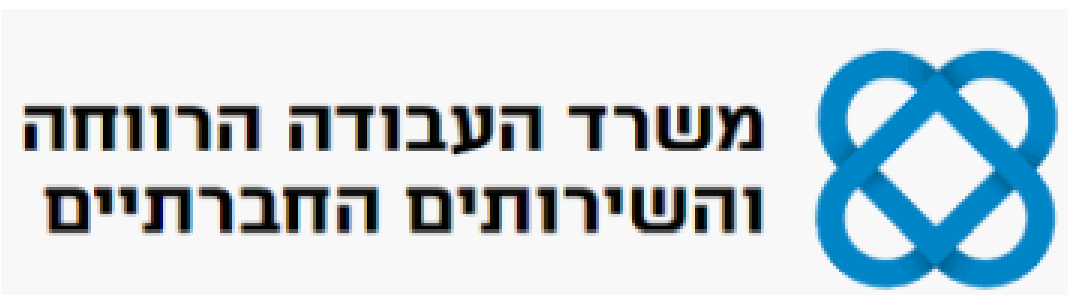
אגף התזונה
משרד הבריאות

Nutrition Division
Ministry of Health

חשיבה משותפת של כל השותפים הפקת לקחים והכנה לגל הנוכחי והבא

- כינוס כל השותפים להפקת לקחים
- תכלול על ידי רח"ל משרד הביטחון ואגף התזונה בשרותי בריאות הציבור במשרד הבריאות
- כתיבת מדריך לרשות המקומית, כתיבת המלצות למשרד החקלאות
- סיכום של כל ההמלצות למסמך מתכלל אחד
- פגישות מצומצמות של רח"ל ואגף התזונה לתאומים
- הצגת מתווה פעולה לכל השותפים במשרדי הממשלה השונים
- בניית כלי איתור ראשוניים במשותף עם הביטוח הלאומי
- כתיבת הנחיות לביטחון תזונתי במשותף עם הרשויות
- תכנון עתידי של מהלך תקשורת והסברה של הנושא לחיזוק החוסן הלאומי התזונתי ואמון הציבור

שותפים להתמודדות עם שמירה על ביטחון תזונתי

- משרד הרווחה:
- משרד החינוך:
- משרד החקלאות:
- משרד האוצר:
- משרד הכלכלה:
- משרד המשפטים:
- משרד הפנים:
- המשרד לשוויון חברתי:
- ביטוח לאומי:
- פיקוד העורף:
- המועצה לביטחון תזונתי:
- הרשת הישראלית להתנדבות:
- 'לקט ישראל', לתת ועוד עמותות לחלוקת מזון
- ג'וינט:
- משרד הפנים
- ועוד

**תקציר ישיבה מקדימה:
עיקרי הפעילות של
ארגונים / המשרדים
לשמירה על הביטחון
התזונתי הלאומי ותכנון
הגל הבא**

- ביטוח לאומי – שאלון קוהורט
- משרד הרווחה – טיפול באוכלוסיה נזקקת וחלוקת מזון
- משרד החינוך – חלוקת מזון באמצעות התאמת מנות מתלמידים לקשישים ונתינת מענה למשפחות שילדם זכאים להזנה בבית הספר
- השילטון המקומי – 'תרגום' ההנחיות לשטח, תמיכה במערך חלוקת המזון
- משרד החקלאות – שמירה על חקלאות מקומית-ישראלית ומניעת בזבז מזון
- פיקוד העורף – חלוקת מזון והזנה במלונות
- משרד המשפטים – חלוקת מזון ושווה ערך לעובדים זרים
- המועצה לבטחון תזונתי – חלוקת מזון באמצעות שווה ערך (המיזם לבטחון תזונתי)
- אגף התזונה משרד הבריאות – קביעת ההרכב לחלוקת מזון, תמיכה בעשייה הרחבה, תקשורת ומזון ייעודי

אסטרטגיה ברת קיימא לביטחון תזונתי ולחלוקת מזון מה נדרש לעשות

תוצאה

מענה מותאם אוכלוסייה
לשמירה על הביטחון התזונתי
בעת משבר ובשגרה

ביצוע

תכנית לאומית לביטחון תזונתי הכוללת:
שרשרת מזון בטוחה , חלוקת מזון / שווה ערך /
מתן טיפול תזונתי למי שזקוק ותקצוב בר קיימה

המשימה

בניית תקציב מותאם
צרכים
ואוכלוסיות בבסיס
התקציב של הרשויות

תכנון תשתית

- שת"פ בינמשרדי הקמת מטבחון איתור ותכנון
האוכלוסיות בסיכון
- התאמת הפתרונות המותאמים ברמה
המקומית
- גיוס מתנדבים ובני נוער

בטחון תזונתי

מדיניות תזונתית רחבה

גוף לאומי בינמישרדי לביטחון תזונתי

הנחיות תזונתיות לאומיות והטמעתן

תזונאיות לפיתוח, הובלה והטמעה: מדיניות, בריאות

בטחון תזונתי באמצעות עיר/רשות

הנגשת ההנחיות הלאומיות

שרשרת מזון בטוחה; יבוא ויצור יציב ומותאם לסדרי עדיפויות תזונתיים

איתור ומיפוי אוכלוסיות בסיכון

שיתופי פעולה: משרדים, לשכות, עמותות, רשויות

תקשורת והנגשה מותאמת אוכלוסייה

סל מזון בריא וזול

ניטור מחקר והערכה

חינוך ומסגרות חינוכיות

בטחון תזונתי תלוי במהלך היקפי ובשיתופי פעולה

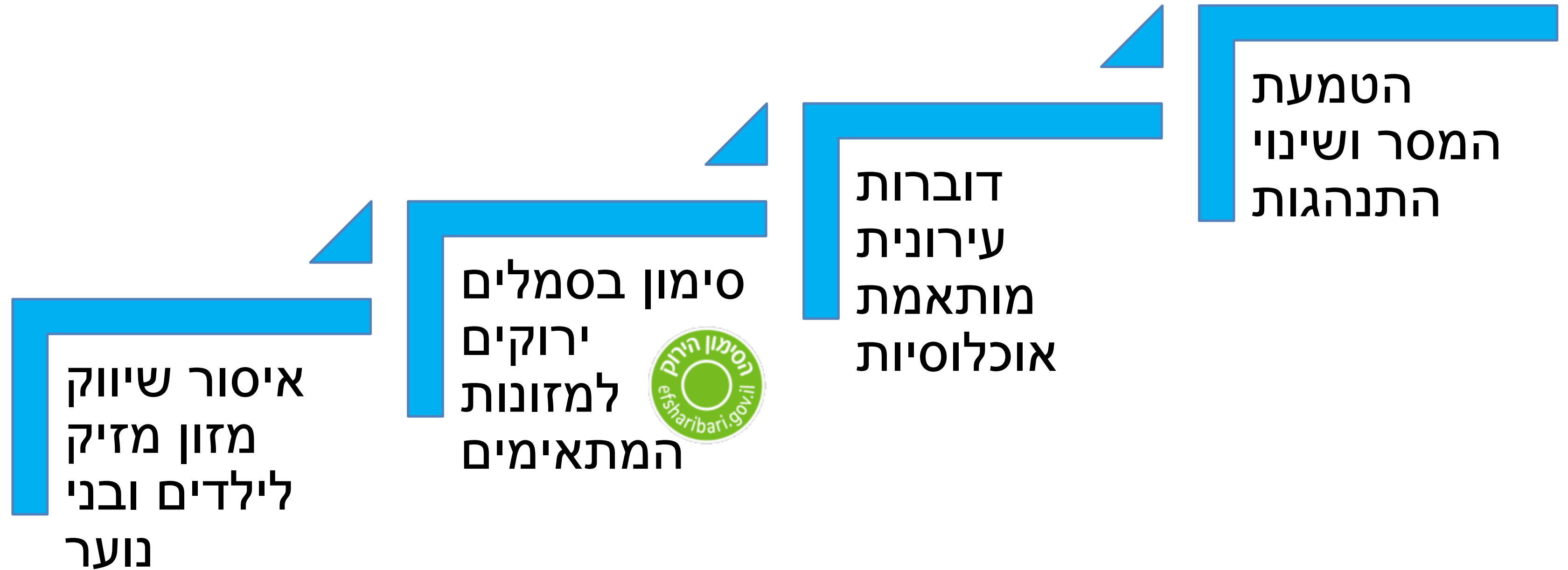
מסגרת רגולטורית

- א-הקמת ועדה משותפת, בין משרדית
- ב-קידום חוק לביטחון תזונתי הכולל תקציב בבסיס התקציב של משרדי הממשלה השונים
- ג- כתיבה משותפת של נוהל עבודה מתכלל
- ד-עבודה בשיתוף פעולה בין הגורמים הרלוונטיים

מודל עבודה משותף

- א-קביעת נהלים לאספקת מזון, כולל אפיון המזונות המתאימים לחלוקה לפי אוכלוסיה, בהתאם להנחיות התזונתיות ולמדיניות בטחון תזונתי
- ב-הקצאת משאבים מצד משרד האוצר והכלכלה לאספקת מזון או שווה ערך לנזקקים
- ג- התאמת הנהלים לאוכלוסיות מיוחדות
- ד-קביעת מערך הפצה יעיל והקצאת משאבים עבורו כדוגמת WIC, או meal on wheel's
- ה-הפצת הנהלים/ יישום בעזרת השלטון המקומי
- ו- אספקת מזון/תלושים בהתאם לנהלים שנקבעו
- ז- הוזלת מחירי מזון וקידום שווקים מקומיים ישירים.
- ח-הטמעת מדיניות תזונתית בעיר
- ט-שילוב בני נוער בפעילות
- י- תמיכה במהלכים התזונתיים ברמה המחוזית והעירונית בסיוע תזונאיות מחוזיות ועירוניות/שרותי רווחה ועוד
- כ- מערך תקשור לאזרח וחינוך התלמיד לחשיבות התזונה הבריאה
- ל- הערכה ובקרה

תקשורת ודוברות

שאלון לאיתור חסרי בטחון תזונתי

איתור מחקר מעקב ובקרה מחקר איכותני ברשויות ברוקדייל שרשרת המזון מחקר מטעם המועצה לאומית לביטחון תזונתי

נספח מספר 3 - שאלון לביטחון תזונתי בעבר

מגפת הקורונה הציבה אתגרים תזונתיים רבים, רבים מהם לא עומים ללא עבודה ופרנסה וחלק מהאנשים חוששים לבצע קניות מחוץ לבית ולכן אנו מחוברים המוקמות חוצים לסייע כך שלא תסבל ממחסור תזונתי.

אם אתה זקוק לעזרה בקבלת סל מזון או שווה ערך/ טיפול תזונתי/ עזרה בהבאת מזון הביתה אתה מלא את הטופס הבא על מנת שנוכל להתאים עבורך את העזרה האופטימלית

- האם פנית בעבר לרווחה? כן/לא
- האם אתה זקוק לטיפול/עזרה תזונתית על ידי תזונאית, כן/ לא
- פרטי התקשרות למרכז סיוע: **מג**.....**טל** נייד _____
- תאריך לידה- _____
- האם אתה? 1. חי בזוגיות 2. מתגרר לבד
- האם יש אנשים נוספים החיים אתך באופן קבוע בבדיקה? 1. כן 2. לא
- מה מספר המבוגרים החיים בבדיקה סולל אותך _____ מה מספר ילדים מתחת לגיל 18 _____
- האם אתה מקבל מזון מבוסס/ סל מזון/תלוי/מזון/ אחר? כן/לא, אם כן ציין מהיכן _____
- האם היית מעדיף לקבל? 1. מזון מבוסס ומטען 2. תלוי מזון 3. סל מזון (מצרכים) 4. סיוע בהבאת מזון
- האם אתה מסוגל להכין ארוחה בעצמך מחומרי גלם? 1. כן 2. לא
- האם אתה נייד או שיש לך קרוב שיכול לעזור לך לקחת מזון מנקודת חלוקה? 1. כן 2. לא
- האם יש מבלה תזונתית כגון אולטימה/ צלאק/ צמחונות? 1. לא 2. כן 3. אם כן פרט _____
- לכמה זמן אתה מעריך כי תזדקק לעזרה התזונתית? 1. תמיד, גם לפני התפשטות הנגיף הייתי זקוק 2. עד התאוששות המשק וחזרה לתעסוקה רגילה 3. עד שהילדים יחזרו למסגרות החינוכיות 4. אחר פרט _____

מדד לאי בטחון תזונתי:

למדידת מישור הביטחון התזונתי הקיים בישראל ולמדידת היערכות הרשות המקומית וניצול נכון של המשאבים, מקובל להשתמש בספרות בשאלון הנתון מדד לאי בטחון תזונתי, אנו מלא את השאלון.

השאלות הבאות מתייחסות לצריכת אוכל. בביתך ב-3 חודשים האחרונים, ואם היה לך כסף מספיק כדי לקנות את האוכל הדרוש.

להלן שני משפטים המתארים מצב המזון בבית. האם הגדל/י את המשפט שקראת הוא לרוב נכון. לפעמים נכון או בכלל לא נכון לך או לבני ביתך האחרים בשלושת החודשים שעברו."

1. המשפט הראשון: "האוכל שקניתי או קנינו לא הספיק, ולא היה לנו כסף כדי לקנות יותר".

- לרוב נכון
- לפעמים נכון
- בכלל לא נכון
- לא יודעת
- מסרבת/לענות

2. המשפט השני " לא היה לנו מספיק כסף לאכול ארוחת מאוזנת".

- לרוב נכון
- לפעמים נכון
- בכלל לא נכון
- לא יודעת
- מסרבת/לענות

3. ב-3 החודשים שעברו, האם אתה/אנשים אחרים בבית צמצמו בגודל הארוחות או דילגו על ארוחות מחוסר כסף לקנות מזון?

- כן
- לא
- לא יודעת
- מסרבת/לענות

4. באיזה תדירות זה קורה?

- כל הזמן
- שבועיים כן, שבועיים לא
- רק שבוע אחד או שבועיים במשך 3 החודשים האחרונים
- לא יודעת

5. האם ב-3 החודשים שעברו, אכלת פחות ממה שרצית כי לא היה מספיק כסף כדי לקנות אוכל?

- כן
- לא
- לא יודעת
- מסרבת/לענות

6. האם ב-3 החודשים שעברו, היית רעבה/ ולא אכלת, כי לא היה לך מספיק כסף לקנות אוכל?

- כן
- לא
- לא יודעת
- מסרבת/לענות

חראות לדירוג- סדר עדיפות לחלוקת המשאבים:

- משקי בית המקבלים ציון אפס או אחד מסוגים כבעלי ביטחון תזונתי.
- משקי בית המקבלים ציון 2-4 מסוגים כבעלי חוסר ביטחון תזונתי ללא רעב.
- משקי בית המקבלים ציון 5 או 8 מסוגים כבעלי חוסר ביטחון תזונתי עם עדות לרעב.

יש להתחיל עם משקי הבית המקבלים ציון 5-6

אופן קידוד הציון:

שאלות 1 ו-2 מקבלות ציון חיובי אם התשובה היא (1) לרוב נכון, (2) לפעמים נכון, מקבלות ציון שלילי כאשר עונים (3) בכלל לא נכון.

שאלות 3,5,6 מקבלות ציון חיובי אם התשובה היא (1) היא כן, וציון שלילי אם התשובה (2) לא.

שאלה 4 מקבלת ציון חיובי היא התשובה היא (1) כמעט כל חודש, (2) חודשים כן, חודשים לא.

מקבלת ציון שלילי אם התשובה היא (3) רק חודש אחד או חודשים במשך השנה או (X) השאלה לא נשאלה בגלל תשובה שלילית או חסרה בשאלה מספר 3.

דרך התמודדות עם ערך חסר (לא יודע או לא מסכים לענות): אם מעל שלושה פריטים חסרים, משק הבית מוגדר כחסר מידע. במידה וענו בתשובה כלא יודע או מסרב לענות, מתייחסים לתשובה כשלילית.

הנחיות לביצוע

- במידה ויש לך ציון 2 ומעלה אנו פנה למוקד העירוני 1 בסלפון _____ במייל _____
- במידה ואתה זקוק לסייע בתבאת מזון אנו פנה למוקד 2 בסלפון _____ במייל _____
- במידה ואתה זקוק לטיפול תזונתי בבקשה פנה לרופא המשפחה ובקש הפניה לטיפול _____

תודה על ההקשבה שיתוף הפעולה והתמיכה לאורך כל הדרך

